

ignorantia excusat; quia cum dænone Clericum, suadente diabolo, percusis, eique injuriam facis, non minus quam excommunicatus es (recte ait Tamb.) si canem in suu domini contra te latrarent, adverterer cum domino esse confodias.

1781 Qui exorcizat, esse debet sacerdos, aut saltem Exorcitus Ordinis insignitus, & de Ordinarii licentia.

1782 Si laicus id faciat publicè, frequenter, cum populi admiratione, & Superiori contradicente, peccat mortaliter. Secus sibi privatim, aut si publicè, raro, sine admiratione, & contradictione, & ex fide, ac fiducia in Deum; maxime si haberet hanc gratiam gratis datum eos expellendi, Tamb. lib. 3. cap. 8. §. 2. num. 24. dummodo non sit idiota, & ignarus, quis exponetur periculo, ut deciperetur à dænone, aut aliquo superstitione uteretur.

1783 Nec discreter usurpator jurisdictionis Clericallis, sicut nec talis dicitur laicus, qui Misericordia infert, lumina accedit, & uocatos cum vino & aqua Sacerdoti porrigit, quod est officium Acolyti; nec qui indignos ab Ecclesia expellit, quod est proprium Ostiarum; non alia ratione, nisi quia inuenerit Minorum Ordinum laici non exercent ex officio. Clerici vero ad illos promoto exercent ex officio. Hinc Christus Marci 16. generaliter de veris & bonis Christianis loquens: ait: Signa autem eos, qui crediderint, haec sequentur. In nomine meo demonia exsiccant. Et Marci 12. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem: alii, &c. alii gratia sanitatum in uno spiritu.

1784 Ricet autem proliberetur à Superioribus, etiam Sacerdotibus, officium Exorciste sine eorum licentia exercere, ne quis ignarus, impertitus, aut prava vita, uadeat cum periculo superstitutionis, deceptionis, & contemptus, peragere munus, ad quod scientia, peritia, mortificatio, & maximis vita rectitudine requiruntur.

De adjuratione, agunt Tanci. Tambur. citas. & Clericatus cap. 45.

C A P U T III. DE V O T O R I O.

D E F I N I T I O.

1785 Votum, est promissio deliberata & voluntaria facta Deo de meliori bono. Propositum est sola voluntate facientis opus. Promissio huic voluntati addit voluntatem se obligandi alteri, & in casu voti se obligandi Deo.

1786 Hinc hoc promissio, si cadit super materiam praecipitam, novam obligationem inducit.

1787 Penitens, qui à Confessori monitus, ut à peccato, v. gr. fornicationis, deficat, dicit: Promitto mihi illud amplius non commissari; regulariter non emitit votum, sed solum manifeste vult suum futurum propositum, quia communiter non intendit in ea transgressionis se obligare ad novum peccatum, sed ad idem contra factum praecipitum.

Quod si velit expressè se obligare in casu transgressionis ad novum peccatum contra praecipitum humanum promissionis à se emisso, tunc emitit votum, quia est promissio facta Deo cum animo se obligandi nova obligatione libera, seu novo praecipto humano à se liberè imposito.

Obligatio autem, quam communiter habet quilibet homo ad vitandum peccatum, est obligatio necessaria, que supponit praecipitum, unde oritur, non facit praecipitum: Votum vero facit, immo est praecipitum novum, ad eoque, qui habens votum castitatem fornicator, peccat contra duo praecipita, contra praecipitum Divinum Decalogi de numero sexto, & contra praecipitum humanum voti, liberè ab ipso homine sibi impositum, in confessione aperendum, quia contra duas virtutes, nempe contra castitatem, quam praecipitum divinum respicit, & contra Religionem quam respicit votum.

1788 Qui adstantibus dixit: Si Deus me forsitan reficiuerit, siam Religiosus, non fecit votum, Gobat tom. 3. de voto num. 15. quia ea fuit sola animi ostensio facta adstantibus, non promissa obligatoria directa ad Deum. Et sicut similia verba nulli homini directa, in humanis negotiis nullum pactum, & nullam obligationem strictam inducent, ita in re nostra.

1789 Dicitur, deliberata, quatenus vovens debet plenè advertere, & cognoscere materiam, quam votet, deliberatio enim importat advertentiam, & cognitionem materie, cum libero & expedito interiorum sensu usu. Hinc, si quis existens Panormi, putans D. Jacobum de Compostella diffare non plus, quam per centum milliarum, vovert ad illum accedere, non teneret votum ex defectu deliberationis circa substantiam voti.

Similiter vota facta cum semiplena advertentia, seu deliberatione, v. gr. ex repente animi motu non valent: Aut si quis vovert sensibilis, vel habens sensus internos vehementissima passione ira, &c. perturbatus.

De errore & ignorantia discurre, ut de juramento, a num. 1653. Error circa vim voti v. gr. quod obliget sub veniali, quod obligat sub mortali, & quod possit relaxari, quod relaxari non potest, irritum reddit votum, ex defectu consensu, quia est error circa substantiam voti.

1790 Dicitur: Voluntaria, hoc est cum libero voluntatis consensu.

1791 Dicitur: De meliori bono, in ordine ad suum oppositum. Hinc votum nubendi absolute loquendo non tenet: quia matrimonium non est bonum melius castitate sibi oppositum. Dixi absolute, quia id, quod absolute est minus bonum suo opposito, ex circumstantiis hic & nunc potest esse majus bonum, v. in n. 1816.

Hinc votum ducenti pauperem, vel metracemicem, causa pietatis emisum, est invalidum, Anton. à Spīt. Sanct. tom. 1. disp. 2. feli. 13. quia est impedimentum castitatis, quia est bonum melius, & Deo gratius recentito titulo misericordia.

Validum autem est emisum hac cum conditione, Voto, casu quo velim nubere, ducere pauperem, quia per hoc votum non obligatur quis ad matrimonium, sed quod eo libere assumptu si electurus matrimonium Deo gratius, quale est pauperis.

Dicitur facta Deo, v. in num. 2017.

D I V I S I O V O T I.

1792 Dicitur in solenne, & est illud quod acceptatur a Ecclesiâ, ut votum castitatis facris Ordinibus annexum, & professioni Religiose: Et simplex, quod illud solemnitatem non habet, sed emittit private autoritatem.

Subdividitur in absolutum, quod sit ex amore ad materiam, quam votes; ut si votas castitatem, ex amore castitatis: Conditionale, quod sit sub conditione, ex affectu scilicet ad habendam, vel non habendam conditionem, v. gr. voto castitatem, si Deus me libet, ut ab hac tempestate. Et Pœnale, quod sit in pauperem;

ut votojejunium, si luero. Item in reale, in quo promittitur res externa, ut elemosyna: Personale, in quo actio personae, vel ejus omisso: ut peregrinatio, vel omisso ludi: Et mixtum, in quo uirage; ut peregrinatio cum elemosyna.

C O N D I T I O

1793 In votis apponi solita, si sit de præterito, aut de praesenti, non reddit votum conditionale, sed absolutum; quia non suspendit obligationem: ita si sit futura necessaria; ut Voto elemosynam, si eras filius orientis, quia habeat pro impleta. Unde debet esse de re contingentie, ut votum sit conditionale.

Condicio impossibilis reddit votum nullum, cum non possit ponni in esse. Solum in matrimonio, & in ultimis voluntatibus; habetur pro non adiecta, & non reddit actu nullum; quia pro his ita ius dispossuit, non sic in votis.

Votum sub conditione turpi, si condicio habeat rationem finis voti, quatenus ex voto obtineti intendit: ut votum dandi certam elemosynam pauperi, si hereditas iniusta obtineatur; et nullum, ex n. 1802, validum vero, si non se habeat ut finis, sed ut pura condicio: ut Voto ingredi Religionem, si mens pater bona sua dissipabit.

In primo enim casu condicio se habet ut finis, in secundo ut causa impulsiva, & occasio: vid. num. 1803.

1794 Votum conditionale non obligat, nisi conditio-

naliali

H A C S I T R E G U L A.

1795 Si pena est ex ordinariis, & modestatis, quae non sufficit, ut adimplatur in equivalenti, ut in contractibus, sed adimpleri debet in forma specifica: quia interpretatio voti est strictè facienda, ut minùs obligat.

1796 Vovisti Religionem, si tua fornicuberet: mortua est tua forsa, tenetis ad votum si tua intentio fuit de non deferendo eam desistat, quia tuus materialiter se habent ad tuam intentionem nuptias; non tenetis, si præcis nuptias ob aliquod speciale motivum intendi. Mendo in ep. ver. Volum n. 55.

1797 Vovisti certam elemosynam dare, si co anno fueris Judex Prætoris; factus autem es judex Magnæ Curie; tenetis ad votum, si intendisti gradum Judicis Prætoris tamquam viam, & dispositionem ad gradum Judicis Magnæ Curie. Secus sibi intentio fuit absoluta, & præcis ad illum intenta, vel ob aliquod speciale motivum, vel quia alium gradum ob sui insufficientiam, vel aliorum simulacionem, non speratas.

Idem dic de voto dandi certam elemosynam Ecclesiæ, si fas Panochus Ecclesiæ N. & si factus Panochus pinguis Ecclesiæ. Ant. à Spīt. Sanct. tom. 1. tr. 3. disp. 2. feli. 26. num. 374. In dubio de intentione, five positivo, five negativo, non obligaris, quia standum est pro libertate.

1798 Impedies conditionem voti, non peccat, si condicio pendaat à propria voluntate, quia non se obligavit ad conditionem, sed ad votum, condicio liberè apponit. Si condicio pendaat à voluntate alterius, & sic facias, ut Vovo Religionem si pater meus bona sua in ludo, & cum meretricibus dissipabit, potest impedi, quia mala sunt impedienda: at conditio adimplatur, tenetur ad votum, ut supra dictum est num. 1792. ibidem oīv. 4. mīp. 4. s. 1. v. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 915. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978

ventis; ut si ex vana gloria voveas elemosynam, licet vivendo pecces; quia in primo casu votum, quod est actus Religionis, & cultus Dei, ordinatur tamquam medium ad vanam gloriam, que est mala, & inde Deo ingrata; in secundo casu, vana gloria se haber concubitanter, & ut causa impulsiva non ut finis.

1805 Causa impulsiva, seu occasio voti dicitur illa, quae existit, aut putatur existere, quando fit votum, & hominem ad votendum excitat: finis vero voti est ille, qui à votente intenditur obtineri, & hic occasione deficiente adhuc persistit.

1806 Sit exemplum de infimo, qui occasione deflumpia ex infirmitate, vovit recitate quilibet Sabbato Rosarium Virginis, vel ob Virginis cultum, qui est finis intrinsecus, vel in salutis restituunt, &c in conscientiatur, qui est finis extrinsecus: infirmitas est causa impulsiva: cultus, aut salus, est finis.

1807 Votum Muliercularum Panormi fieri solitum de communiendo toro die Fatto alieijus Sancti in ejus Ecclesia, & non comedendo, nisi quod ab aliis eis sponte defertur, est nullum, ut de materia inepita; quia est experientia contemptum, quod nulla ex his carreat cognatis, qui cibos affluenter deferant, & sic in Ecclesia tamquam in taberna bibunt, & comedunt: quod non cedit in cultum, sed in maximam Dei, & Sancti irreverentiam. Validum tamen erit votum, si postquam Sanctum inviserint, domum repeatant, ibique ut ei placet, jejunent.

1808 Votum Mulierculae non nendi, seu filandi die Sabbati ob Virginis devotionem, non tenet, si habeat animum alia opera servilia patrandi. Leander de voto 1808. disp. 4. quod si tu quia non cessis in cultum ab eo abstine, cum liberum sit ei aliis operibus servilibus mentem magis à divinis vocantibus vacare.

1809 Votum agitandi tauros, aut prophanas comitorum representationes in honorem aliquipus Sancti exhibendi, non tenet, Mendo n. 63. quia minimè Sanctorum cultum, sed immodestias, & indecora retinet.

1810 Votum omissionis rei bonae tenet, si omisso disponent ad maius bonum, ut votum non nobendi. At non tenet, si omisso sit operis precepti, aut consiliis; quia effet rei mala aut indifferens: Ait Mendo n. 66.

1811 Quis post votum non forniciandi, videns se in quadam occasione mulieris tentationibus agitatim, ut eum liberaret a fieri voti, quod forniciandum, illud ipsem commutavit in melius, videlicet in votum Religionis. An validus?

1812 Respondeo. Invalidus. Votum n. 79. cum Sanchez, & Suario, quia in his circumstantiis communatio non est in melius nam primum votum habet pro fine vitare, & non patrare peccatum, quod est bonum melius, quam fieri Religiosus. Inde talis communatio in votum Religionis opponitur illi fini, & communatis intendit tollere tunc frenum peccati, qui est finis malus, qui viat naturam voti Religionis, ex se meliorum: unde in illis circumstantiis invalidum est votum Religionis: & obligat primum votum.

1813 Quidam fator, vovit se servaturum, castitatem, in sua tamen patria, & aetate: posse venit in nosquitam, ibi conditam esse legem. Principis, ut nullus aetate ibi exercet celebs, nisi aliqui Magistri famulando: an possit numerus?

Posse, ait Gobat tom. 3. de voto num. 10. quia, conditio, dependenter à qua vovit, est redditio impossibilis: promissio namque dependens ab alieno arbitrio, consenserit de re impossibili, quando alter consentire non vult: ita ille.

1814 Votum Religionis non obligat, quoniam ex aliqua causa profectio emitti non potest sine peccato: quia votum non est vinculum iniquitatis.

1815 Votum de non assumendo Sacerdotium, ex humiliante emissum, est validum, Gobat tom. 3. de voto num. 425.

1816 Votum de bono impeditive majoris boni, est invalidum, & veniale: esse impeditive majoris boni, non est esse impeditive boni majoris cuiuscumque, & boni absolute considerati; sic enim nulla sera

vota valerent, cum semper sit inventire magis bonum, quam sit ipsum votum factum; sed est esse impeditive majoris boni, quod vovens habeat tunc, quando votet. Hinc validum est votum Religionis laxioris à seculari factum, invalidum vero est si fiat à Religionis obseruantis.

1817 Si quod est per se minus bonum, sit per accidens maior bonum, tenet votum; unde, licet regulariter votum de nobendo non tenet, quia est impeditivum cœlibatus, qui per se est maior bonum; tenet tamen si, si te video pronoun ad lapsum, & continentiam tibi moraliter impossibilem, quia tunc (ait Paulus) *Melius est nubere, quam vivi: 2. si non valcas sine gravi periculo aut infamia relinquere sponsum, vel liberos ex ea conceptos: 3. si ininde sperare magnum bonum Reipublica, pura pacis, &c. Tambur de Voto 1. v. 3. n. 4.*

1818 Votum abstinenti ab hoc opere servile, non furandi à Petro, non forniciandi cum tali muliere, est validum, Ant. à Spir. Sanct. tom. 1. tr. 5. disp. 2. sect. 9. num. 249. cum Sanchez contra Tauer, quia abstinentia ab his actibus, licet sit circa rem individualum, est precepta, adeoque bona.

1819 Idem dico de voto, amore continentiae emissio, non forniciandi nisi cum tali muliere; quia hoc est votum non forniciandi cum aliis: Et particula exclusiva, nisi, non includit votum forniciandi cum tali, quod est malum; sed solum facit, quod votum non se extendat ad talen individuum: invenimus, quod non importat malitiam, cum votum sit liberum, & dependeat ex institutione votantis.

Dixi, *amore continentiae emissio: quia similitudinem amoris mulieris, quam à voto excludit, votum est invalidum, & peccatum non, ut de re mala, quatenus esset emitum ad magis firmandum amorem, seu concubinatum cum muliere illa: 2. si non potest fieri illa, nisi sponte mutua: 3. si non potest fieri illa, nisi sponte non in manutinendo obsequio.*

OBLIGATIONE VOTI. *qui est sponte non in manutinendo obsequio.*

1820 Pender ex quantitate materie, & qualitate intentionis, in materia gravi, ut: gr. in recitando Officium Virginis, potes te obligare leviter, sicut per multos potest Confessarius imponere penitentiam gravem pro peccatis gravibus, obligando penitentiam solum sub veniali. Ita à fortiori votum: quia sic in ejus libertate fuit obligatio quod substantiam; ita & quod modum. Potest igitur in materia gravi se obligare leviter, si id expresse intendat, alioquin certe se obligare graviter: quia presumptio sit ex regulariter contingens: v. n. 1852.

1821 In materia levi non potest cadere obligatio sub mortali, nec ratione voti, nec ratione precepti; quia eius impositio est irrationabilis: nam materia levis est incapax obligationis gravis. Diana par. 5. tr. 5. ref. 52.

1822 Potest tamen materia in se parva esse magna ratione aliquipus circumstantia, aut finis magni, & sic effet capax obligationis gravis; unde si voveas recitare quilibet dictum unum Ave Maria, in Virginis, devotionem, est materia parva, & omitendo, nonnisi venialiter peccas, quia ejus omisso est modicus devotionis defectus, sicut omisso unius Psalmi in Officio, quod pariter in laudem Dei recitat. At si voveas illam orationem pro gravi tentatione fedanda, pro qua eam expertus in medicinam; tunc potes ad eam te graviter obligare, quia est materia gravis; ita ut urgente gravi tentatione, & periculo cadens, mortaliter peccas: v. n. 1851. & tom. 2. n. 12.

1823 Votum ex errore emissum, non obligat, si error fuerit circa substantiam, aut conditionem substantialem, rei promise, vel circa finem, seu motivum votandi. Hinc qui vovit date caligem, quem putabat argenteum, non tenetur date, si competerat esse aureum: & votum celebrandi Missam pro salute inferni: non obligat, si sit mortuus, aut sanus: v. n. 1789.

1824 Votum negativum, v. gr. non bibendi vinum die Venetus, obligat ad tot peccata, quod vicibus frangitur: non sic votum positivum, v. gr. jejunium die Venetus, unde tories peccas, quoniam eo die vinum bibis; non tamen quoniam comedis, ut de precepto affirmativo, & negativo, cui votum equivallet, discriminus.

1825 Unde si vovisti jejunare in pane, & aqua, solum peccas prima vice bibendo vinum.

1826 At si vovisti hac die jejunare, si comedisti carnes, solum te peccasse prima vice, tenet Anton. à Spir. S. tom. 1. tr. 5. disp. 2. sect. 25. num. 362. cum Tambur. & pluribus.

Peccare vero tories, quoties carnes comedis, dico cum Castrop. & Suarez: dispartis est, quia primum votum non est negativum de abstinentia à vino, sed affirmativum de jejunio sub mortificatione panis, & aquæ, quale jejunium per primum vini potum sit impossibile: secundum est de jejunio absoluto, & quia jejunium includit pro altera parte essentiali preceptum negativum de abstinentia, quod per primum transgressionem non sit impossibile, id est peccas, quoties bibis.

Inde in mea sententia, quod dispensatus ad carnes, ex quo cibi quadragesimales non nocent, non sit dispensatus ab unicâ confectione: iste, qui peccavit prima vice comedendo carnes, tenetur servare sub mortali formam jejunii quoad unicam confectionem; quia jejunium non importat unicam confectionem, ut accessoriam, sed aquæ primâ unicam confectionem, & abstinentiam à carnibus.

1827 Alieno voto nemo obligatur, nisi ratificaverit: unde parentes, qui filium Religionis governent, tenent solum illum vere, & non sicut persuaderi.

1828 Eadem ratione haeres tenetur satisfacere votum realis defuncti, qui votum disjunctivum emiserat, cuius una pars erat personalis, & altera realis, si ille, dum vivebat, partem personalem non elegerat. Ant. à Spir. S. tom. 1. tr. 2. disp. 2. sect. 11. Castrop. disp. 1. de voto pueri. 12. num. 28.

1829 Obligatio voti realis transit ad haeres, si illi bona hereditatis receperint. Insuper (salva legitima hereditate, quae non potest à testatore gravari debito voluntario, quale est votum, aut legatum pium) non haeres tenetur illud solvere, nisi juxta sufficientiam hereditatis: v. num. 2053.

1830 Item Monasterium, si constituant haeres votantes, ob ejus mortem, tenetur illius vota realia adimplere: minime si constituant haeres ob professionem Religiosam ab eo emissam; quia per professionem Religiosam extinguuntur omnia vota, tam personalia, quam realia: Vota autem tempore hereditatis extinta non tenetur solvere haeres. Si autem vota fuerint à tertio acceptata, probabilis est, quod teneant Monasterium solvere. Com. contra Castrop. de voto disp. 1. pueri. 16. n. 7.

1831 Votum nunquam peccandi venialiter, est invalidum, quia est de te mortaliter impossibili; aliqui volunt, quod obligat ad vitanda mortalia, & venialia graviora. Votum de certo veniali, ver: gr. numquam intenti, tenet. Non si votum vitandi omne verbum oris, aut omnem distinctionem in oratione, quia speciem hominum imbecillitate, est mortaliter impossibile.

1832 Si concurrant duo vota incompossibilis, impleri debet, quod est melius: si sunt aequalia, quod est prius: si non recordaris, libera est electio. Ratio secundi, quia prior tempore, est potior in jure. Sit exemplum: Petrus vovit jejunare in pane, & aqua, qualiter sexta feria: item vovit in vigilia D. Rosalia accedere ad montem ad invicendam Sanctam; hoc autem anno vigilia D. Rosalia contingit feria 6. Et hec duo sunt ei incompossibilis: in hoc casu adimplere debet votum jejunii, quia est de meliori bono: nam est utilius anima, ut potest magis macerativum corporis; hinc ad redimendam peccata Sep. S. Scriptura consulti jejunium, & elemosynam. Tum quis iter sex aut octo milliarium non excusat à jejunio.

1833 Si materia, quæ ab initio sunt impossibilis, & apta, evadat impossibilis, aut inepita in perpetuum, extinguitur votum; si ad tempus, suspenditur pro illo tempore. Si evadat impossibilis quod partem, tunc si non potest commode dividiri, ut adficiat Templi, non tenetur ad partem, si potest commode dividiri, tenetur ad partem, quam non potes; unde si non potes jejunare totum novennarium, quod vovisti, & potes aliquibus diebus, tenetur ad illos: v. n. 1842. & v. 1841.

1834 Si materia potest dividiri, sed tempus designatum fuit ut terminus: ut si vovisti Religionem ingredi intra annum: tunc obligatio non cessat: quia tunc non est determinatum tempus ad finiendam obligationem, sed ad prescribendum terminum, ultra quem non differatur; unde etiam post illud debet implere. Mendo in epist. ver. votum n. 60.

1835 In dilatione datur parvitas materie. Inde publica necessitas aut utilitas permitit dilationem in votio, quantumvis gravi, aut reservato. Gobat tom. 3. de voto num. 87.

1836 Item satisfaci, anticipando, si votum non fuit emissum ininitu, sed ex devotione talis praefixa temporis, v. gr. feria sexta.

1837 Si non determinasti tempus, tenetur implere, cum primum commode potes.

1838 Ly, Cum primum, intelligitur non physical, sed mortaliter, hoc est data temporis opportunitate, & occasione, juxta prudentis arbitrium.

1839 Si materia potest dividiri, sed una pars sit principalis, alia accessoria, celiante obligatione principalis, cessat obligatio accessori: quia ex reg. juris Canonici. Accessoriam naturam sequi congrui principali: hinc si vovisti peregrinationem Romanam in cœlio, & ibi aliquid offerte: si peregrinatione evadat impossibilis, non tenetur facere cœlium, nec oblationem mittere; non enim sunt intenta per se seorsum, sed dependenter à principali, ut ejus modi: v. n. 1829. & 1841.

1840 Quantum ad peccatum mortale, Cajet. Navar. & ali apud Anton. à Spir. S. tom. 1. tract. 5. disp. 2. sect. 18. num. 320. absolutè tenent, executionem talium votorum, quibus non est tempus praefixum, posse differri, quando vovens voluerit, dummodo non sit periculum oblivionis vel non adiutoriationis. Castrop. docet, dilationem sex mensium post datum opportunitatem, esse notabilem, & inde mortalem. Ledeima in voto Religionis dilationem duorum, vel trium annorum putat non esse mortalem, si non sit periculum oblivionis, aut non impletionis.

Secundum teatrum Tamb. lib. 3. cap. 12. §. 3. num. 10. datur; in voto Religionis esse considerandam etatem; nam si votans sit sexdecim annorum, utique dilatio trium annorum non erit notabilis: secundum si quadragesima annorum: u. num. 1852.

1847 Si determinatus tempus, v. gr. dandi elemosynam ratiore Augusti cum intuitu temporis, si ante illud tempus praevidas impedimentum, non teneris praevenire: quia obligatio est affixa temporis. At si incepto tempore illo, v. gr. mense Augusti praevidas impedimentum pro fine mensis, teneris praevenire, quia jam es intra tempus obligationis: sicut di festo, qui praevidet impedimentum auditionis Sacrae, teneris manere praevenire.

1848 Si vovisti rem determinatam, v. gr. hunc calicem: si percat, non teneris ad alium; quia fuit praefixa individua materia. Si vendidisti, teneris ad proximum; quia eadem materia virtualiter manet.

1849 Si non determinasti quantitatem, satisfacis, dando quantum velis, dummodo non sit tam parvum, ut videaris irritare votum; quia nemo praeferitur se obligare, nisi ad id, quod est decens, & commode potest.

1850 Si pluries votum de eadem re renoves, si frangas, unum peccatum commitis: quia non est vatum distinctum, sed confirmationis voti: v. num. 1934.

1851 In votis constitutis statum Religiosum, & in votis, seu praeceptis annexis Ordini Sacro, non potes te obligare leviter; sed tibi liberum est, eum statum eligerre, quo electio, sub gravi ad illa teneri; quia qualitas obligationis ibi est ab Ecclesia prescripta.

1852 Votum licet habeat, ratione praecepti humani, in quantum estonus liberum impositum ab homine: obligatio tamen illud adimplendi est de jure naturali, & divino: Fagnan, in lib. 3. pag. 476. De jure naturali; nam ratio naturalis dicit, fidem promissam hominibus esse servandam: ita potiori jure Deo illorum supremo Domino. Item de jure divino, Deut. 23. Cum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia requirit illud Dominus tuus, & si moratus fueris, reputabitis tibi in peccatum. Psalm. 75. Vovete, & reddite Domino Deo vestro. Et Ecl. 5. Si quid vovisisti Deo, non mororis reddere: displices enim Deo infidelis, & fulta promissio: sed quodcumque voveris, reddere, multo melius est non vovere, quam post votum, promissa non reddere.

1853 Ut votum valeat, requiritur etas sufficiens ad mortale, nempe usus rationis, exceptis votis solemnibus Religionis, que sunt invalida ante annum 16. expletum, ex praecepto Trident. Ieff. 25. cap. 15. tam pro viris quam pro mulieribus.

1854 Vota impuberum, & Religiosorum facta non requiritur consentio positivo patris, aut Prelati, sunt valida, si non sunt prejudicialia patri, aut Prelato, vel Religioni; secundum si sunt prejudicialia.

1855 Castitas est virtus prohibens omnem delectationem voluntariam veneantem, tam internam, quam externam, ita & votum castitatis. Immò voto castitatis ligatus, etiam si sine delectatione aliud ad pollutionem suis tactibus impellat, aut solim impudicè tangat, tenetur circumstantiam sui voti explicare, quia contra suam castitatem peccat; nam castitas omnem actum venientem & luxuriam prohibet.

1856 Voto ingrediendi Religionem non satisfacit, si ingrediatis anno egrediendi; quia est collusio. Benè vero, si vero anno permanendi ingrediatis, postea tamen ante professionem egrediatis, quia tibi Religio non placet. Si vovisti ingredium & professionem, probable est, cum Diana p. 2. tral. ref. 10. Calfrop. tom. 3. tral. 16. disp. 1. punt. 4. a. num. 7. & aliis, te posse licere egredi, si exprimit sis Religionem propter alperatorem non est tibi accommodam: quia tale vatum intelligi debet iuxta formam iuris communis. Trid. Ieff. 25. e. 15. quod annum probationis sub nullitate professionis requirit pro experimento, ut si Religio non placet, sit liberum egredi, quia conditio est virtualiter inclusa in voto; ita ut cap. 16. Trident. suspendat omnes renuntiationes intra dictum tempus factas.

1857 De voto castitatis, & Religionis quod actum conjugalem: vide in matrimonio.

1858 Qui vovit Religionem, non tenetur omnes adire, si ab una, aut altera respueratur; sed aliquot,

puta tres, aut quatuor. Tancr. de iurami. pag. 591. n. 19. Busemb. Et tunc, si respueratur, est liber à voto: quia implicitè conditionem includit: Si Abbas recipere voluerit. Idem dico, si unam ingressus, ejiciatur.

1859 Qui vovit ingressum in determinatam Religionem, si ab illa non admittatur, non tenetur ad aliam.

1860 Qui potest Religionis votum cognoscere si impedimentum habere, ob quod non sit admittendus, vel admissus sit expellendus, non ligatur voto.

1861 Non emisit votum Religionis, nec tenetur eam ingeri. 1. Qui emisit votum volendi Religionis ingressum, sed satisfacter elicendo fecit actum bona voluntatis. 2. Nec qui emisit votum non tenet in fæculo vivere; sed ei satisfaciens negativè se habendo, non elicendo scilicet actum volendi in fæculo vivere, nec contrarium unde ambo possunt matrimonium contrahere.

1862 Qui verò vovet se moriturum in Religione, seu extra Monasterium non moriturum, votum ingrediendi Religionem, & in ea perseverandi promittit, quia non potest quis in Religione mori, nisi eam ingrediatur, & in ea perseveret. Ita Leander de voto tral. 1. disp. 21. quest. 6. 7. & 8.

1863 Qui fecit votum promittendi, aut vovendi castitatem, non fecit votum castitatis; unde potest comutari, aut dispensari.

1864 Qui fecit votum peregrinationis Romanam nudis pedibus, si non possit nudis pedibus implete, tenetur accedere modo, quo potest; qui non pender ab eo modo substantia voti, & qui non potest accessoriun, tenetur ad principale; qui verò non potest principale, non tenetur ad accessoriun. Hinc, qui vovit ire pederter, tenetur ire equester, nisi eam circumstantiam ut principale vovisset, puta ob subeundum eum laborem, vel ob vitandas expensas equi, Mendo num. 63.

RELIGIOSUS CREATUS EPISCOPUS,

1865 A ut Cardinalis, quod habitat tenetur uti colore sui Ordinis, licet uti possit figura Episcopali. Est autem à die confirmationis electionis à Pontifice liber ab aliis votis preter tria essentialia, & à praeceptis Regule, ita ut non teneat amplius ad jejuniis, uti laneorum, & reliquis observacionibus prescriptis in Regula, Port. ver. Episc. num. 12. Rodt. ver. Episc. cap. 68. Thomas Delbene de inquis. part. 2. dub. 236. selt. 67. Busemb.

Prob. ex c. Statuum 18. q. 1. per illa verba: Etiam est, si Monachus quem electio canonis a iure Regule, & Professionis Monachalis absolvit, & Sacra Ordinatio de Monacho Episcopum fecit, velut legitimus habet, paternam sibi hereditatem postea iure vindicandi potestatem habeat. Idque ratione dignitatis Episcopalis.

1866 Idem dicunt de Episcopis titularibus, & addunt, quod si Episcopus Episcopatum regnet, aut ob culpam depontatur dummodo non degradetur, non tenetur ad regularem observantiam redire; quia retinet eminentiam Episcopalem. Secus de Religioso Cardinali, qui si non est Episcopus, & renunciat, tenetur ad Regulariem observantiam, & obedientiam redire.

1867 Non est autem liber à tribus votis essentialibus; quia non definiet esse Religiosus, sed solum est emptus quod aliquos effectus paupertatis, & obedientiae, iuxta decentiam status. At non dispensatur obedientia, sed mutatur in obedientiam Papæ; nec paupertas, quia non acquirit dominium honorum Ecclesie, sed administrationem, liberam tamen quod suam sustentacionem, & causas pias: Est enim (ait D. Bonav. in 4. sent. disp. 38. §. An illud n. 47.) divisionem non dominus, sed dispensator, &c. similiter in voto obedientie non est dispensatio, quia omnia obedientiam, quam debet prius suo Superiori, debet Pape.

RELIGIOSUS MINIMUS

1868 C reatus Episcopus, tenetur ad vitam quadragesimalem, Peyr. tom. 3. priv. cap. 14. n. 3. Montoya, Ledenf. & Vasquez, contra Peliz. Fagund. Diana. p. 3. tr. 2. ref. 50. Bord. ref. 115. n. 29. quia est voto illius essentialis compositibile; pater ex verbis professionis; Voto stare, & perdurare toto tempore vita mea sub vita, & regula Fratrum Ordinis Minorum;

perfe-

perseveranter vivendo sub votis paupertatis, castitatis, ac obedientie, & quadragesimalis vita. Hinc Peyr. cit. n. 2. refert, supremam Inquisit. Hisp. prohibuisse quadragesimala Lacerda, donec corrigantur, in quantum dixit, votum vita quadragesimalis non esse essentiale in Ordine Minorum. Debemus igitur eodem modo discurrere de hoc quarto voto pro Minimis assumpsis, quo diffinimus de aliis tribus pro aliis Religionibus.

1869 Tum quia (ut refert Peyr. cit. n. 3.) tres Summi Pont. Paulus V. Greg. XV. & Urb. VIII. cum tribus Minimis assumpsi in hoc voto differaverent. Et praesertim Urb. VIII. in exaudiene Patris Francisci Castellani pro Episcopatu Capruensi, cum interrogavit, an factus Episcopus tenetur ad votum vita quadragesimalis, & cum dixisset, non teneri, respondit Papa: Errasti, teneris enim: & parvum desist, ut excluderetur, noluit tamen eum co-disputare. Idem est dicendum de ejectis.

RELIGIOSI PER PETUO EJECTI,

1870 A ut damnati ad tritem, tenebunt omnino ad castitatem. Eorum verò vota paupertatis, & obedientie non sunt extinta quoad substantiam, sed superflua quoad executores, & actum secundum, ratione status, cui eorum executio non compatitur; unde non tenetur obediens Superiori regulari, nisi quoad regestrum, si arcantur, ut redant; minime quoad alia, quia extra Religionem carent Superiori regulari, & per ejecutionem fuerint constituti extra ejus subjectionem.

1871 Ejecti, bonorum, que obtinunt, solum habent ulrum, & administrationem, non dominium, quod accipiunt, non Mogaferia, cujus non sunt membra, sed Ecclesia, in qua habent beneficium; vel Episcopo loci, si id non habent, & non sint exempti. Si autem beneficium non habent, & sunt exempti, accipiunt Pape.

1872 Ejecti, & damnatos ad tritem non teneri ad præcepta regulæ, docent cit. DD. quod est Peliz. & Bord. extendunt ad recitationem Divini Officii, quatenus hoc est unum de observantiis, & præceptis regularibus, & quatenus confundunt recitandum est intra, non extra Religionem. Sed eos ad divinum Officium teneri, docent Rodt. Bonac. Gav. Navarr. Suarez, & ali: v. num. 427.

1873 Item dicunt, ejectos non teneri ad alia vota præcepta essentialia, excepto voto de non procurandis, aut acceptandis dignitatibus extra Religionem, quod semper durat, ex Dect. Urb. VIII. die 21. Maii 1635. Suarez autem, & Bonac volunt, teneri etiam ad alia vota specialia.

1874 Ejecti per sententiam, si ante ingressum habebant votum simplex Religionis, post ejecutionem non tenetur aliud Ordinem ex vi prioris voti; quia fuit extinctum per professionem solemnem. Port.

ÆRE ALIENO GRAVATUS,

1875 Q ui prius Religionem vovit, tenetur ingressum suum differe, si brevi tempore solvere posset; secundum si non possit, nisi intra longum tempus, & cum periculo damnationis. Potens solvere, si ingreditur, & profiteatur, professio est illicita, quia contra iusticiam creditorum, sed valida, & tunc nec Monachorum tenetur solvere, nec ipse tenetur labore, aut egredi ad solvendum, Gobat cum aliis tom. 3. de voto n. 29. & seq. quia professio Religiosa extinguit omne debitum civile. Infusus est aquivalens certissimum bonorum: v. num. 1115. ad 1223.

QUÆRES.

1876 L aicus quidam Ordinis Minorum fuit pro Novitio admissus ante annum 18. & professionem emitte anno sequenti contra constitutiones Religionis, & summorum Pontificum Clem. VIII. & Innoc. X. precipientes, si nullus pro latere approbetur, qui 20. etatis seu annorum non expletivis, & consequenter quod non profiteatur, nisi post 21. Et quia id fuit scientiam factum iam à Novitio, quod à Superiori: id est queritur, An sua professio sit nulla, & inde liber à votis?

1877 N avatus & Castili, apud Peyr. de Prel. qu. 3. cap. 1. §. 6. numer. 160. tenent, talen pro Examen Ecclesiast.

fectionem esse nullam, & ad nil obligare. Quia quidam datur aliqui potestas ad aliquid faciendum, & simul praescribitur forma, forma non reservata, actus est iritus.

1878 Resp. tamen, laicum, qui post 16. etatis annum expletum, licet ante 21. professionem emitte, esse validè professum, & teneri ad vota, non obstante scientia defectus & Constitutionum, Bordon. ref. 121. n. 14. Peliz. tr. 3. cap. 1. n. 37. Rodt. Port. & aliis cum Peyr. quia allate Constitutiones solum prohibit, non irritant professionem antea factam; nulla enim est apostolica clausula irritans, sicut apponit expressè Trident. contra professois ante 16. etatis annum complectum: ac proinde ejus professio teneri, iuxta illud ex c. Ad Apostolicam de Regul. Multa facta tenent, que fieri prohibentur. Tum quia Pontifices cit. expelserunt id prohibent non in ordine ad validitatem professionis, sed in ordinem ad habilitatem ad labores; ad quos pro Monasterio runt servitici laici sunt destinati.

Idem est etiam proportionabiliter pro aliis Religionibus dicendum; quoniam extat Declarationis Sac. Congreg. Concilii 2. Novembris 1582. quam refert Peyr. de Kel. Prel. quest. 3. cap. 1. §. 6. numer. 160. Superior verò, qui scienter admisit, incurrit in penas contra male recipientes per cit. Pontifices fulminatas:

1879 Ad rationem in oppositum, Resp. formam illum, quod requiratur annus 20. non esse substantialis, sed accidentalis; ac proinde, ejus defectus non invalidat actum in rebus namque mortalibus forma illa dicitur substantialis, sine qua actus valere non potest in cuius prescriptione ponitur decretum irritans expressè, v. gr. irritum decurrentes quidquid contra, &c. vel fallenti implicitè, v. gr. aliter fieri non possit: ut in num. 157. Rodt. ref. 138. nn. 5. forma verò illa dicitur accidentalis, quia caret allatis clausulis; & cum hoc secundum patet in premisis Constitutionum, sequitur, quod talis forma non sit substantialis, sed accidentalis; & propter ejus defectus non invalidat actum.

1880 Hac ratione S. Congr. Concil. cit. pro quibusdam juvenibus ante annum 18. professis in Ordine Minorum, ubi praescribitur, quod recipiant, dummodo ad minus 18. annum attincent; sancivit eorum professionem esse validam, nisi verbis. S. Congr. Concil. censuit professionem istorum esse validam, &c.

INTERPRETATIO VOTI

1881 E st strictè facienda, ut minus obliget, ex cap. Ex partibus, de fontibus. Quia votum est unus, quod homo ibi contra libertatem imponit; unde non habet vim legis positive humanæ: v. n. 182.

1882 Pro tollenda autem equivocative particula, strictè, & benigne, habebas, quod interpretatio voti fieri debet stricta voto, benigna voventi: quia strictè est ad favorit voventis, & ut minus eum obliget; ad que vota sunt intelligenda secundum proprietatem verborum, communem usum loquendi partis, hominum acceptationem, & legum dispositiones.

1883 Qui vovit quotidie quid date pauperi, si hodie non dat, tenetur illud date cras, quia haec fuit intentionis rationabiliter interpretativa voventis.

1884 Qui vovit singulis mensibus communicare, non peccat, si per duos, aut tres dies differt: quia parum pro nibilo reputatur; & haec intentio presumitur in emissione voti.

1885 Si fuit in mora, sive inculpabiliter, sive culpabiliter, & inde accedit difficultas notabiliter ex parte materie: pro executione: non teneris, aut saltem suspenderit votum; quia intentio voventis non praesumitur fuisse de te obligando in eventu talis difficultatis. Gobat tom. 9. de voto num. 246.

1886 Qui Panormi existens vovit le bis visitarum, B. Virginem Drepani, non satisfacit, si uno accessu Drepanum, ibi bis visitet, sed tenetur ad duos accessus; quia ex communis acceptatione per duas visitationes intelliguntur duo itera; sed duæ peregrinationes. Gobat cit. n. 241.

1887 Panormi incola, qui simus, aut successivè videlicet peregrinari Roman, & B. Virginem Laureti, satisfacit, si accedat Roman, & inde Laurentum; quia haec est intentio tacita voventis. Gobat cit. n. 256.

1888 Votum abstinenti ab ovis, non obligat ad absti-

nentiam

nentiam lacticiniorum, nec è conversio, nisi explesè comprehendat; quia ova, & lacticinia distinguuntur. Voto audiendi Missam quotidie, satisfit, si die festo audiis tantum unan, sicut ceteris diebus, quia tua intentio interpretatur, ut nulla dies translat sine Missa. Votum de recitando Rosarium impletur per tertiam partem, quia hoc nomine Rosarii solet accipi.

1889 Vorum jejunandi in pane & aqua obligat sub mortali ad abstinentiam vini, & aliorum ciborum, nisi excusat parvitas materie. At si semel illud fregisti bibendo vinum, aut comedendo aliud cibum, non tenetis jejunare juxta formam Ecclesie; quia jejunium in pane & aqua promisisti, quod per primam vini potationem, &c. est tibi factum impossibile. Nec impletur per panem coctum cum parva quantitate olei, nec per macherones coctos cum sola aqua, quia in 1. cau, licet materia olei sit parva, non est panis, & aqua; in 2. licet sit similis farina, in usu hominum non sunt similes; impletur tamen si panem coquas cum sola aqua, scicte si panem asces.

1890 Qui emisit votum virginitatis, integratate carnis voluntarie depredita, adhuc tenetur ad votum; quia virginitas, ex Scoto in 4. diff. 1. qu. 6. lit. C. est virtus inclinans ad servandam puritatem mentis, & corporis. Hinc virginitas non distinguunt a castitate perpetua quod abolitum, nempe prout importat propositum continendi perpetuò, sed solum quod connotatum, nempe prout connotat integratatem carnis, & carentiam actus preteriti; adeoque integratate carnis semel depredita, virginitas, licet non possit obligare quod connotatum, potest obligare quod abolitum. Scetus in 4. diff. 31. queſt. unicus. litt. C.

1891 Juvenis studiis applicatus emisit votum Religionis, ex aliquo autem defectu scientie non est admisus pro Clerico; vel post votum factus est irregulare, ut non possit ascendere ad Ordines; non tenetur ingredi Religionem in statu laicalem; quia votum cessat, quando notabilis mutatio superveniat, quia rem promisisti in alio statu moraliter diverso constitutus. Et onerofum est obligare ex voto ad assumendum statum laicalem in Religione eum, qui poterat esse Sacerdos. Eadem ratione ille, qui in adolescentia votit Religionem, deinde factus senex, vel debilis, non obligatur ingredi Religionem; quia est notabilis facta mutatio.

QUÆRES I.

1892 Petrus dives post plures annos conjugii filios desperans, votum dare maiorem partem honorum cuidam Ecclesie: at quia post votum filiam suscepit, querit, An votum tenuit?

R Esp. tale votum superveniente filio, cessare; 1. quia est notabilis facta mutatio; 2. quia donatio etiam facta Ecclesie, superveniente filio, ruit. Sudetur: donatio facta alteri, quam loco pro, ex communione ruit hac ratione; quia nemo presumitur rem suam alteri donare in cau supervenientis filii, nisi expressiter se non revo- catum, etiam supervenientibus filiis: unde tales donations semper imbuunt implicitam conditionem: Si mihi non sit filius; quo ratio aquæ militat in cau nostro de donatione facta Ecclesie, etiam si sit voto autura- tionem firmata. Non obstat ratio opinionis opposita; quia Ecclesia non succedit loco filiorum, sed in defectu filiorum. Quod si vivente patre, filius, qui supervenit, moratur, reviviscit donatio; quia sicut in tali donatione dicuntur involvi implicita conditio: Si filius non sit; et idem superveniente filio, donatio exipit: ita in expiratione dicitur involvi aliam implicitam conditionem: Si filius superveniens non moratur vivente patre, & idem premoniente filio donatio debet refurgere; & quidem talis est effectus donatoris, ut non velit Ecclesiam priva- te promissa, nisi intuitu filiorum: v. n. 1899.

QUÆRES II.

1893 Quis emisit votum peregrinandi Romanum, accidit, ut occasione Jubilei anno 1700. eo accesserit, conductus suspendo à quadam nobili. An satisficeris voto?

R Esp. satisficeris. Gobat tom. 3. de voto n. 341. Cas- tropl. tract. 15. diff. 2. punc. 12. n. 9. qui adducunt exemplum de Sacerdote, qui potest satisfacere Sa-

cro ex voto per Sacrum, ad quod tenetur ex stipendio: Ratio est, quia talis rationabiliter presumitur intentio voventis. Idem dicunt, si accesserit recreationis causa, sed animo satisfaciendi triam suo voto.

Quod si votum fuit de accedendo pedestre, & ea occa- sione famulus accessit equeter, non satisficerit, si intentio fuit de patiente molestias itineris pedestris si intui- tio principali ad devotionem. Potest tamen petere communionem quod modum eundi pedestre. Satisficerit vero, si modus accedendi pedestre fuit cum iniuria ad expensas minuendas, & si ad devotionem, non tamquam motivum principale, sed accessorium, ex iniuria minuendi expensas.

QUÆRES III.

1894 Quis post votum peregrinationis mutavit locum habitationis plus distante, ita ut peregrinatio evaderit difficultor. An tenetur ad voto?

R Esp. teneri, si excessus difficultatis sit levis, putata est in peregrinatione decem dierum excessus esset per unum, aut alterum diem. Non teneri autem, si excessus sit notabilis, puta per alios tres, aut quatuor dies, quia est notabilis facta mutatio ex parte materie, quam si praevidisset, non voxifera. Sed tunc suspenditur voto, ita ut, si redeat, ad priorem, aut propinquiore habitationem, tenetur ad illud. Gobat cit. num. 245.

E converto, si incipiat habite in loco voti, satisficerit, si è domo ad Ecclesiam visitandam pergit, & votum perficit. Gobat cit. num. 246.

QUÆRES IV.

1895 Quis votum visitare D. Rosalianum in monte, postea votum visitare Santissimum Crucifixum in monte Rosalia. An utrius voto satisfacere possit unicu- co alio, seu accessu?

R E solutione est desumenda ex intentione voventis. Si rigitur, quando secunda vice votit, cogitavit ad laborem accessus, vel utrius voto diversos dies execu- tiones assignavit, certum est, cum non satisfacere unicu- co accessu: sicut est contra certum est, cum satisfacere, si quando secunda vice votit, intendit unico accessu amplectere. At si non cogitavit distinctum labo- rem, tunc (quidquid dicat Diana part. 3. tr. 6. ref. 86.) si vota incident codem die: tunc utrius satisfacit unicu- co actu, puta uno accessu. Id postea accidere, si vi- sitationem D. Rosalia votit pro die eius Natalis 4. Septembris, visitationem vero Crucifixi pro prima feria sexta Septembris, & eodem anno dies quarta Se- ptembris esset prima feria sexta.

Si autem vota non coincidunt codem die, tunc non satisfacit unicu- co, videlicet unicu- accessu, quia vota distincta important obligations distinctas, adeoque votum supervenientis distinctum actum exposcit. 1896 Nec obstat dicere, quod unicu- actum auditionis Sacri satisficeris post dupli- precepto: quia paritas no- bis faverit, unica namque auditione Sacri satisfacimus dupli- obligationi, & precepto, si coincidunt codem die, ut si die Dominicana contingat festum Apostoli: minimè, si diverso die. Ita in re nostra, qui votit audi- re Sacrum quolibet die Sabbati, & tunc aliquo Sabba- to contingat festum de precepto, utique unicu- Sacro utique obligationi satisfacit: at qui votit audi- re Sacrum non determinando tempus, non satisfacit, unica auditione, precepto, & voto, nisi quando votit, id cogitaverit, seu intenderit.

In dubio de distincto labore, & obligatione, inter- pretandum est pro distincto labore, &c. quia regulariter sic vota distincta emittuntur.

QUÆRES V.

1897 Quis in periculo naufragii votit Religionem: modo dicit, quod si tunc Sacerdotum venisset in men- tem, hoc, non Religionem voxifera. Quid?

R Esp. Gobat tom. 3. de voto num. 308. teneri ad votum, si plena consideratione Religionis votit; non teneri, si periculum fuit ita repentinum, & praefens, ut non reliquerit illi spatium cogitandi, nisi de Reli- gione, & remisit, idque ex defectu plena deliberatio-

nis, quia ad valorem voti requiritur saltem tanta de- liberatio, quanto ad peccandum mortaliter, ad quod requiritur tantum spatiū, quantum sufficit ad differ- entium inter duo, nempe inter bonum, & malum: ita ad novendum requiritur tantum spatiū, quantum sufficit ad differendum inter duo, v. gr. inter Reli- gionem, & castitatem; aut saltem inter Religionis ca- rentiam: Si tamen considerat Religionem, & ejus sigorem, ac asperitas, dicendum est validum votum, quia plene deliberavit.

DUBIUM IN VOTIS.

1902 S I rationabiliter dubites, an voveris, vel jurave- ris, an fuerit vera promissio, vel simplex pro- positum, ad nil teneris, quia possidet libertas. Si sis cer- tus de voto, & dubites, an impleveris, teneris imple- veris; qui possidet votum, upore prius: vid. d. n. 40.

R Espousio pendet ex dictis a num. 1792. & infra de votis reservatis conditionalibus, a n. 209. nam ly se, vel fuit vera conditio intenta, & ejus amore exclusum votum; & tunc votum non est reservatum, sed conditionatum, & post tam longum tempus cadit, & qui voxifera, potest nubere; quia non potest rationabiliter presumi, quod intentio voventis fuerit exspectare tam longum tempus, nisi exprimerit, aut nisi circumstantiae finis tales, ut id suadeant: immo rationabiliter presumit oppidum: nam presumptio fit ex regulariter contingentibus.

1898 Si possit, velut pro quando, utique votum erit reservatum; sed ejus valor, & obligatio non incipit, nisi adveniente tempore praefixo, aut tempore rationabiliter conformi intentione voventis.

Dixi: aut tempore conformi, &c. quia vel adventus fratrii fuit intentus, ut causa impulsiva, seu per acci- den- tis; & tunc tenetur Religionem ingredi, aut præve- nire, ne potest impeditari, aut reddatur inhabili, & considerata atque voventis, juxta dicta in locis cit. quia tam longa expectatio non potest presumi, nisi exprimatur.

Vel adventus fratrii fuit intentus, ut causa, & moti- vum principale voventis, seu ita ut votum fuerit emissum dependenter ab illo: quod potest esse, quatenus per praefectionem fratris intendebat se expedire a cu- tra Matris, Sororis, & Neptis, &c. quod sine illo commode obtinere non valeret. Et tunc pariter votum cadit eadem ratione, quia non potest presumi, quod ejus intentio fuerit expectare per tam longum tempus, nisi exprimerit, &c. Unde tunc conditio reputatur, ac si ceciderit. Votum autem conditionale (ut docet com- munis) cadente condizione, sub qua est emissum, cadit: vid. num. 1805.

Totius resolutionis ratio est: quia votum ejusque valor, & obligatio, omnino pender ex intentione vo- ventis: v. num. 1892.

Consultius tamen erit, si petat dispensationem, fal- tem ad cautelam.

QUÆRES VII.

1900 Puella, quam facilis ad novendum, tam in- confans, & facilis ad vota violanda, penitidine re- tractata confessio suadente, proposuit nullum emittere votum inconfusum confessario, vel si quod emitteret eo inconfusum, irritum fore. Hoc non obstante, votum Religionis emisit; & paulo post emisse voti juxta morem penitentis: Quid respondetis confessarius?

R Esp. Gobat tom. 2. tract. 3. capit. 38. in fine: Vel hæc puella, quando votit, fuit immemor pacti cum confessario initii, vel memor. Si immemor, votum est nullum; quia mutation voluntatis non debet presumi, sed probari; unde cum hoc non possit probari, presumitur habitualiter permanenter voluntatem non obstringere se vota sine approbatione.

Si memor, & plene confensit, validum est votum, quia jam mutation probatur.

1901 Si pactum fuisse sua vota non subfister, nisi à confessario ratificata, utique non obligaret votum ante ejus ratificationem: at ea secuta, votum est reservatum; quia talis conditio æquivaleret conditioni à natu- ra, vel à iure aposita, juxta n. 1701. At inconstans datur causam ad dispensationem faciliter obtinendam.

Dixi; & plene confensit. Prudens enim confessarius advertebit, an in tali voto fuerit in plenaria voluntatis consensus, an vero sola intellectus con-

Examen Ecclesiast.

sideratio, & firma adhesio in illud, quamvis pueris ex errore, aut scrupulo appareat voluntatis consensus; in hoc nanque casu non erit votum, quia non libe- rum, & voluntarium; nam talis consideratio, & firma adhesio intellectus, est actus naturalis potentie naturalis. Ad quod differendum faciunt dicta à pa- gina 21. ad 22. & infra de peccato mortali.

DUBIUM IN VOTIS.

1902 S I rationabiliter dubites, an voveris, vel jurave- ris, an fuerit vera promissio, vel simplex pro- positum, ad nil teneris, quia possidet libertas. Si sis cer- tus de voto, & dubites, an impleveris, teneris imple- veris; qui possidet votum, upore prius: vid. d. n. 40.

R Si sis certus de voto, sed dubites, an habe- ris ultimam rationis, & perfectam deliberationem; si vo- visti ultimam rationis, non obligaris, quia possidestis stat pro libertate, & in illa aetate non presumunt sufficiens deliberatio. Si post septennium, obligaris; quia possidetis stat pro voto: nam tunc presumunt usus rationis; nisi constet oppidum.

1904 Si dubites de materia, teneris ad alteram partem; potes tamen eligere, quod minus est, unde si vo- visti te non habitur copulam cum muliere, & dubi- tes, an intellekeris de copula licita, potes nubere. Si vo- visti jejunium, & dubites de abstinentia à lacticiniis, teneris jejunium, sed non abstineas à lacticiniis. Demum, si dubites, an votum habuerit aliquam im- perfectionem, quia non sit reservatum, & proinde dubi- tes, an sit reservatum, te posse teneri, quod habuerit imperfectionem, & quod non sit reservatum, ait Tamb.

1905 Aliquando tamen non potes eligere minus; quando ex communite contingentibus, ex usu loci, aut aliis adjunctis, colligitur ut promisisti mar- jus. Unde, si vo- visti calicem, & dubites, an argenteum, vel stannum, debes argenteum, saltem quod cuppam; quia hic venit nomine calicis.

OBLIGATIO VOTI CESSAT.

1906 V El ex natura rei, vel ex authoritate humana.

EX NATURA REI CESSAT

P Rim, si materia evadat turpis, indiferens, aut impeditiva majoris boni. Secundo, si evadat im- possibilis, etiam si id fuerit ex tua culpa.

1907 Tertio, per mortem voventis, non minus quam obligatio matrimonii; ex maxime, quia voventis usque ad mortem obligare se intendit. Hinc, si Religiosus profectus refugere, licet nubere possit, nisi effet la- cris initiatus: quia character Ordinis est indecelibilis ab anima, unde ille refugere verus Sacerdos, si Sacerdos fuisset, Mendo num. 61.

1908 Quartò, si cesseris finis. Unde, si vo- visti dare elemosynam Catharina pauperi, & hæc evadat dives; vel ad reparandum Ecclesiam, & hæc proper infide- les reparari non permittatur, vel periculum superve- nit, ut urbs ab iis capiatur, ad nihil teneris.

1909 Item adolescentis nobilis secundogenitus emis- sum Religionis, ne ob exiguum patrimonium com- mitteret aliquid suæ conditione indecorum; iste, mor- tuus frater major, factus est primogenitus, non tenerit ad votum; si vivere sine dedecore ob exiguum patrimoni- um fuit causa, impulsive, nec finis accessorius, sed principalis, licet partialis: quia tunc per acquisitionem Majoratus cessat causa finalis principalis partialis, & cessante fine principali partiali, cessat votum, Ant. à Spir. Sanct. tom. 1. tract. 5. diff. 2. felt. 28. cum Sanchez vid. num. 1821. 1823. 1824. Non cessat autem ex cessatione cause impulsive, vid. num. 1805.

1910 In dubio, an causa fuerit motiva, & finalis, vel impulsive: standum est pro voto, quia possidet. Mendo in Epit. verb. Votum, num. 4. contra plures apud Gobat tom. 3. de voto, num. 393.

NOTABILI MUTATIONE SUPERVENIENTE.

1911 Q Uæ mutatione non debet se tenere ex parte vo- ti, sed præcisæ ex parte materie voti; non enim debet consistere in hoc, quod superveniat aliqua

I 2 causa,